

EUROPOS SĄJUNGOS FONDŲ INVESTICIJŲ 2023–2024 M. LAIKOTARPIO AUDITAS

LR finansų ministerija

2025 birželio 4 d. Seimo audito komiteto posėdis

NUSTATOMŲ KLAIDŲ TENDENCIJOS

BENDRA TENDENCIJA

- Europos Audito Rūmų finansinėje ataskaitoje pateikti duomenys rodo, kad bendras ES sanglaudos fondų klaidos lygis nuo 2021 metų **auga kasmet vidutiniškai po 3 proc.** 2021 metais bendras ES sanglaudos fondų klaidos lygis sudarė 3,6 proc., o 2023 metais – **9,3 proc.**

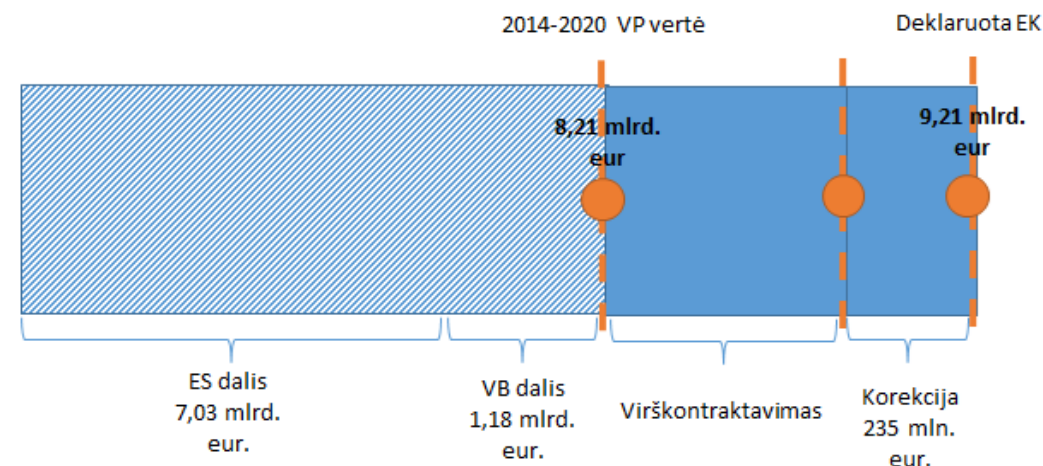
KLAIDOS LYGIS IR PAPILDOMOS FINANSINĖS PATAISOS

- Klaidos lygio tikslas – audito institucijai patikrinus santykinai nedidelę dalį Europos Komisijai deklaruotų išlaidų, padaryti išvadas apie visas ataskaitiniu laikotarpiu deklaruotas išlaidas. Aptarto audito atveju Valstybės kontrolė **iš 1,995 mlrd. Eur auditui atsirinko 166,47 mln. Eur** (t. y. **8 proc.** Europos Komisijai ataskaitiniu laikotarpiu deklaruotų lėšų).
- Jeigu klaidos lygis **viršija 2,00 proc.** – laikoma, kad audito institucijos nepatikrintoje išlaidų dalyje gali būti reikšminga dalis netinkamų deklaruoti Europos Komisijai išlaidų.
- **Šiai teorinei rizikai sumažinti** yra reikalinga atlikti papildomas finansines pataisas, t. y. Europos Komisijai teikiamuose **dokumentuose** atitinkama dalimi **sumažinti deklaruotas išlaidas**. Aptariamo audito atveju, kad sumažinti nustatytą 14,15 proc. bendrą klaidos lygį iki 2,00 proc., reikėjo **216 mln. Eur papildomų finansinių pataisų**.
- Esminę įtaką bendram klaidos lygiui turi santykis, kiek netinkamų finansuoti išlaidų audito institucija nustatė iš atitinkamo audito metu atrinkto vieneto (mokėjimo prašymo).
- Todėl viršytas bendras klaidos lygis nebūtinai reiškia daug ar didelės apimties nustatytus neatitikimus. Pavyzdžiui, aptariamo audito atveju pastebėjimais dėl netinkamos interneto svetainės (**54 tūkst. Eur netinkamų finansuoti išlaidų iš 166,47 mln. Eur**) lėmė **2,67 proc. klaidos lygį ir atitinkamai apie 50 mln. Eur papildomas finansines pataisas**.

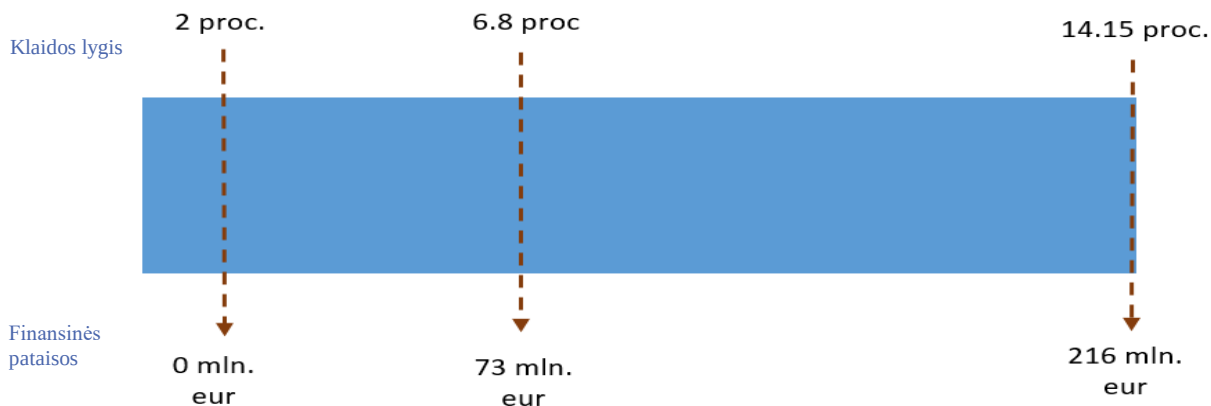
FINANSINĖS PATAISOS

- 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu Lietuva, kaip ir kitos ES šalys, **yra įgyvendinusi daugiau projektų**, kurių išlaidos ir rezultatai yra būtini Lietuvai ir prisideda prie programos tikslų pasiekimo.
- Nustačius, kad dalis projektų išlaidų yra netinkamos finansuoti, t. y. nustačius pažeidimus ir priėmus sprendimus šias išlaidas **susigrąžinti iš projektų vykdytojų**, arba bendram klaidos lygiui viršijus 2,00 proc. ir turint atlikti papildomas finansines pataisas, **dokumentuose Europos Komisijai sumažinamos deklaruotos Europos Komisijai išlaidos**.
- Jeigu deklaruotų Europos Komisijai išlaidų yra **daugiau negu** su Europos Komisija **buvo susitarta** programoje, Europos Komisija **nesusigrąžina išmokėtų ES lėšų**.
- Lietuva yra deklaravusi daugiau tinkamų projektų lėšų Europos Komisijai, todėl dokumentuose sumažinusi deklaruotas Europos Komisijai lėšas – **nieko susigrąžinti neturės**.

AUDITO REZULTATAI

- Valstybės kontrolė pateikė 23 pastebėjimus, kurie lėmė 14,15 proc. bendrą klaidos lygį ir kurį sumažinti iki 2 proc. EK toleruotinos ribos reikėjo 216 mln. Eur finansinių pataisų.
- FM nesutiko su 3 pastebėjimais visa apimtimi ir 2 pastebėjimais iš dalies. Jeigu į tai būtų atsižvelgta, klaidos lygis būtų **sumažėjęs iki 6,8 proc.**, o jam sumažinti iki EK toleruotinos ribos būtų reikėję **73 mln. Eur.**

Pavyzdys. Projektas Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Mokslo centro sukūrimas. Rangos sutarties vertė 31 mln. Eur.

- Valstybės kontrolės vertinimu buvo pasitelkti 32 subrangovai, kurie darbus vykdė neturėdami tam reikalingo atestato. Šių subrangovų atestatų turėjimas arba neturėjimas nepaveikė viešojo pirkimo procedūros.
- Subrangovai buvo pasitelkti įvairiems smulkiems darbams atlikti, pavyzdžiui, **praustuvų gamyba ir montavimas; WC pertvarų įrengimo darbai; laiptų turėklų montavimas; grindų betonavimas; betoninių lauko suoliukų betonavimas; teritorijos aptvėrimo darbai (tvora)** ir pan.
- Statybų inspekcija 2025 m. kovo 13 d. oficialiu raštu pateikė išvadą, kad **paprastojo remonto darbams nėra reikalingi atestatai.**

PIRKIMAI

Daugiausiai klaidų daroma **rangos darbų** pirkimuose ir jų patikrinimuose. Esminės priežastys:

- **Statybos reglamentavimo** kompleksiskumas ir (ne)suderinamumas (atestavimas).
- Nuolat **besikeičiantis** teisinis reguliavimas, teismų praktika, audito praktika, nauji VPT išaiškinimai.
- **Didelių** statybos **objektų** priežiūra (dokumentacijos apimtys).

Atlikti veiksmai:

- Pateikti siūlymai EIMIN dėl VPI tobulinimo ir VPT išaiškinimų.
- Pateikti siūlymai AM dėl atestavimo tvarkos suderinimo su STR.
- Peržiūrėti agentūrų pirkimų patikrinimo procesai (procedūrų vadovai, projektų rizikų vertinimo ir patikrinimų atrankos metodikos).
- Padidintas pirkimų patikrinimo gylis *iki sutarties sudarymo* (atlikta sisteminė patikros klausimų peržiūra, parengtos detalios tikrinimo gairės).
- Organizuoti tarpinstituciniai susitikimai konkretiems klausimams nagrinėti (spręsti).

Atliekami veiksmai:

- Padidintas pirkimų patikrinimo gylis *po sutarties sudarymo, įvykdymo* (atlikta sisteminė patikros klausimų. peržiūra, parengtos detalios tikrinimo gairės).
- Dažniausiai pasitaikančių klaidų viešinimas (projektų vykdytojams ir agentūrų darbuotojams).
- Parengtos pirkimo kainos atitikties rinkai vertinimo gairės.
- Tęsiami mokymai agentūrų darbuotojams, projektų vykdytojams.
- Patikrintų pirkimų atrankinis pertikrinimas.
- Tam tikrų pirkimo dokumentų (aspektų) patikrinimo robotizavimas.

2025 birželio 4 d. Seimo audito komiteto posėdis